

**การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี***
**THE DEVELOPMENT OF TEMPLES FOR CULTURAL TOURISM
IN KLONG NOI SUBDISTRICT, MUEANG DISTRICT,
SURAT THANI PROVINCE**

พระภวนัย ถาวร

Phra Phuwanai Jittayano (Thaporn)

พระครูสมุห์ดิฐภูมิ อินทชาติ

Phrakhrusamudithaphum Inthachat

พระครูปริยัติธำรงค์คุณ (กำธร สณญโต/ทองประดู่)

Phrakrupariyatdhamrongkun (Kamthorn Sanyato/tongpradoo)

พระปลัดภูริวิศิษฐ์ ชูประดิษฐ์

Phrapaladphurivisit Chupradith

พระครูธีรธรรมพิมล (ทองจันทา)

Phrakhruthirathamphimo (Thongchanda)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surat Thani Buddhist College, Thailand

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาวัด 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยเชิงผลสำรวจ มีขอบเขตด้านเนื้อหาการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาศาสนสถาน 2) ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด 3) ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด 4) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่าง คือ พระภิกษุสามเณรและประชาชน จำนวน 398 รูป/คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พระสังฆาธิการและข้าราชการ จำนวน 5 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพรรณนาความ ผลการวิจัย พบว่า 1) พระภิกษุสามเณรและประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวัดในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาศาสนสถาน

* Received November 6, 2021; Revised June 13, 2022; Accepted August 3, 2022

ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนา กิจกรรมภายในวัด 2) ข้อเสนอแนะ คณะสงฆ์ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน หาแนวทางแก้ไข ปัญหาน้ำท่วม จัดฝึกอบรมพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด เพื่อพัฒนาศักยภาพและ ความรู้ความสามารถด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดตระหนักถึงการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี 3) แนวทางการพัฒนาศาสนสถานใช้ ประโยชน์ได้หลายด้าน ประหยัด เน้นซ่อมแซมให้มีเอกลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมพระภิกษุสามเณร และบุคลากรภายในวัดให้ได้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญา เน้นกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ วิถี ชีวิตชุมชน วันสำคัญทางพุทธศาสนา สิ่งแวดล้อม ควรปรับภูมิทัศน์ริมคลองให้สวยงาม เน้นการ ท่องเที่ยวทางน้ำ ชมวิถีชีวิตชุมชนคลองน้อย เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน และได้รับผลประโยชน์ ร่วมกัน

คำสำคัญ: การพัฒนา, วัด, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research paper were 1) to study the development of temples 2) to study recommendations 3) to study the guidelines for the development of temples for cultural tourism. in Khlong Noi Subdistrict, Mueang District, Surat Thani Province It is an integrated research method. There are 4 areas of content development scope, namely 1) Religious Site development 2) Person or personnel development within the temple 3) Development of activities within the temple 4) Environmental development The sample group consisted of 398 monks and novices/person. The key informants were monks and government officials, 5 figures/person. The instrument used was a questionnaire /interview. The questionnaire reliability was 0.92. The data were analyzed by using basic statistics such as mean, standard deviation. And describing the results of the research, it was found that 1) monks, novices and the people had opinions on the overall temple development at a high level in all aspects, namely the development of religious sites; Personnel development or personnel within the temple environmental development and on the development of activities within the temple 2) Recommendations The Sangha has cooperated with the government and private sectors. find a solution to the flood problem Organize training for monks and novices and personnel within the temple To develop potential and knowledge in sanitation and environment to be aware of the

conservation of natural resources and the proper management of the environment; 3) development guidelines Religious places can be used in many ways, economical, focusing on repairing to have a community identity. Encourage monks, novices and personnel within the temple to receive a degree Focus on activities related to the elderly community way of life Important Buddhist day. Environment should adjust the landscape along the canal to be beautiful. focus on water tourism See the way of life of the Khlong Noi community to generate income for the community and receive mutual benefits

Keywords: Development, Temples, Cultural Tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกแง่มุมของการท่องเที่ยวที่มนุษย์สามารถศึกษาถึงวิถีชีวิต เป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, 2542) ศาสนสถานและศิลปวัฒนธรรม ที่สำคัญที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัด พระปรางค์ อุโบสถ วิหาร สถูป เจดีย์ พระพุทธรูป ศาลาการเปรียญ หอไตรนั้น เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชนชาติไทย สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และเทคโนโลยี การจัดการของผู้คนในสังคม เป็นแหล่งรวมศิลปวิทยาการในสาขาต่างๆ ทั้งด้านโบราณคดี ศาสนสถาน วัฒนธรรม จารีตประเพณี สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม สุนทรียศาสตร์ ฯลฯ ทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดนั้น นับว่ามีคุณค่าและมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง เพราะวัดเป็นแหล่งที่เชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชนและเป็นสถานที่รวบรวมมรดกศิลปวัฒนธรรม และศิลปกรรมอันวิจิตรงดงามเพียบพร้อมด้วยคุณค่าทางศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความเป็นอัจฉริยะของบรรพบุรุษ นอกจากนี้วัดยังประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทั้งทางภูมิปัญญา สถาปัตยกรรมที่สวยงาม วัดจึงเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และมีคุณค่าทางศิลปะที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี, 2533)

ปัญหาที่สำคัญ คือ ปัจจุบันการสร้างวัดนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ส่วนใหญ่เป็นการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามเดิมซึ่งชำรุดและถูกปล่อยให้กรำงให้กลับมาสู่สภาพเดิม และเน้นประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น ประกอบกับสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไป คนในสังคมเน้นสร้างวัดตมมากกว่าการพัฒนาจิตใจ รูปแบบการสร้างวัดจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หลายวัดจึงเริ่มเปลี่ยนแปลงวัดของตนให้มีขนาดใหญ่ มีการพัฒนาศาสนสถานที่ดึงดูดประชาชนให้เข้าวัดเพิ่มมากขึ้น (พระแมนรัตน์ จตตมโล และคณะ, 2562) ทำให้การพัฒนาวัดเป็นไปอย่างยากลำบาก การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งเน้น

ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต พิพิธภัณฑสถาน โบราณคดี ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม (จุฑามาศ คงสวัสดิ์, 2550) จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาวัดในยุคปัจจุบัน แต่ด้วยตำบลคลองน้อยเป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีการวิจัยในเรื่องนี้ จึงขาดข้อมูลในหลายด้านที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาวัด ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ และเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาวัด บุคคล สังคม และประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสงบสันติสุข สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนิน การวิจัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการสังเคราะห์จากแนวคิดการพัฒนาวัดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาศาสนสถาน 2) ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด 3) ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด 4) ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
2. ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พระภิกษุสามเณรและประชาชนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 398 รูป/คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พระสังฆาธิการและข้าราชการ จำนวน 5 รูป/คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของ

พระภิกษุสามเณรและประชาชน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรและประชาชน และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาวัด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย และตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากเจ้าคณะตำบลคลองน้อย และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง และตรวจสอบความถูกต้องและข้อความในการตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ เก็บแบบสอบถามได้ทั้งหมด 398 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติบรรยาย การหาค่าความถี่ และร้อยละ 2. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรและประชาชน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (รูป/คน)	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
ชาย	228	57.3
หญิง	170	42.7
รวม	398	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	29	7.3
20-40 ปี	138	34.7
41-60 ปี	172	43.2
61 ปี ขึ้นไป	59	14.8
รวม	398	100

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (รูป/คน)	ร้อยละ
3. วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	88	22.1
มัธยมศึกษา ตอนต้น	108	27.1
มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช.	87	21.9
อนุปริญญา/ปวส.	51	12.8
ปริญญาตรี	44	11.1
สูงกว่าปริญญาตรี	20	5
รวม	398	100
4. อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	38	9.5
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	97	24.4
นักเรียน/นักศึกษา	58	14.6
ทำสวน/เกษตรกรรม	103	25.9
งานบริการ/รับจ้างทั่วไป	66	16.6
นักบวช	36	9
รวม	398	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” จำแนกได้ดังนี้

สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 228 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมา คือ เพศหญิง จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 ตามลำดับ

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-60 ปี จำนวน 172 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 20-40 ปี จำนวน 138 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 ถัดมา คือ มีอายุ 61 ปี ขึ้นไป จำนวน 59 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 และน้อยที่สุด คือ มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 29 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

วุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 108 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 รองลงมา คือ ประถมศึกษา จำนวน 88 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 ถัดมา คือ มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ปวช. จำนวน 87 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 ถัดมา คือ อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 51 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ถัดมา คือ ปริญญาตรี จำนวน 44 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 และน้อยที่สุด คือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 20 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 5 ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ ทำสวน/เกษตรกรรม จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 รองลงมา คือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ถัดมา คือ งานบริการ/รับจ้างทั่วไป จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 ถัดมา คือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 58 คิดเป็นร้อยละ 14.6 คน ถัดมา คือ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

จำนวน 38 คิดเป็นร้อยละ 9.5 และน้อยที่สุด คือ นักบวช จำนวน 36 รูป คิดเป็นร้อยละ 9 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรและประชาชน ที่มีต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรและประชาชน ที่มีต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม

การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาศาสนสถาน	3.80	0.74	มาก
2. ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด	3.70	0.74	มาก
3. ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด	3.55	0.79	มาก
4. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม	3.66	0.77	มาก
รวม	3.68	0.76	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไปมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการพัฒนาศาสนสถานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด ถัดมา คือ ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.1 ด้านการพัฒนาศาสนสถาน คณะสงฆ์ควรมีการติดต่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อร่วมกันปรึกษาหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่หมิ่นเหม่อย่างจริงจัง เช่น จัดหางบประมาณมาก่อสร้างผนังกันน้ำ เพิ่มระดับพื้นดินให้สูงขึ้น ขุดรอกคลองให้ลึกและกว้างขึ้น เป็นต้น

3.2 ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด คณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันจัดฝึกอบรมพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด เพื่อพัฒนาศักยภาพความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ เช่น ทักษะทางด้านภาษา การแนะนำประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัดและโบราณสถาน บุคลิกภาพ การต้อนรับและการแสดงออกถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีพื้นบ้าน เป็นต้น

3.3 ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด วัดควรมีการประชุมคณะกรรมการวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อปรึกษาหารือและขอความอนุเคราะห์

เพื่อให้ทุกฝ่ายมีบทบาทและส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ จัดหางบประมาณ ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในวัด

3.4 ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรร่วมกันจัดอบรมเพื่อถวายเป็นกุศลแก่พระภิกษุสามเณรให้มีความเข้าใจในด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธีและสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดผู้อื่นได้ และจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน และการรณรงค์ให้คนในชุมชนตระหนักถึงเขตปลอดขยะ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ผลการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.1 ด้านการพัฒนาศาสนสถาน ศาสนสถานที่สำคัญ เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ สลุป พระพุทธรูป เป็นต้น ควรใช้ประโยชน์ได้ในหลายด้าน ประหยัดทรัพยากร ด้วยการการซ่อมแซม ปรับปรุง บูรณปฏิสังขรณ์ มากกว่าทุบทำลายแล้วสร้างใหม่ แต่หากศาสนสถานมีสภาพชำรุดทรุดโทรมมากเกินไป ก็สร้างขึ้นมาใหม่เพื่อประหยัดงบประมาณ การก่อสร้างศาสนสถานขึ้นมาใหม่นั้น ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนในชุมชน มีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมของชาวคลองน้อย และควรมีการประยุกต์ให้ทันสมัย สร้างเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ควรจะปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบศาสนสถานและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ดูสวยงาม เป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวด้วย

4.2 ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด การแต่งตั้งและสรรหาพระภิกษุสามเณรและบุคลากรที่จะมาทำหน้าที่ ควรแต่งตั้งเป็นสายลักษณะอักษร และได้รับความเห็นชอบจากทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายคณะสงฆ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งทางภาครัฐและเอกชน และประชาชน และทุกฝ่ายควรร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัดได้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญา มีการติดตามประเมินผลการทำงาน มีการอบรมเพื่อพัฒนาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน อำนวยหน้าที่ กฎระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ พระธรรมวินัย มีความประพฤติที่ดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม เสริมสร้างบุคลิกภาพ และศักยภาพ

4.3 ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด วัดควรเน้นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ประชาชนเอกชน หรือคณะสงฆ์ ร่วมกันคิดร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ขึ้น คือ ก่อนจัดทำกิจกรรมนั้น ควรมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือ เป็นการระดมความคิดให้ทุกฝ่ายมีบทบาทและมีส่วนร่วม โดยเน้นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเป็นหลัก เพราะผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่อยู่กับวัดเป็นส่วนมาก

4.4 ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม วัดในตำบลคลองน้อยมีพื้นที่ชิดติดกับคลอง ร้อยสายเป็นส่วนมาก เพราะฉะนั้น ทางวัดจึงควรปรับภูมิทัศน์ให้มันดูสวยงาม กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ เน้นไปที่การพัฒนาบริเวณริมคลองเป็นหลัก เพื่อให้เกิดกิจกรรมทางน้ำ โดยเฉพาะกิจกรรมที่สามารถร่วมกันระหว่างวัดกับชุมชนได้ หมายถึง เน้นให้การท่องเที่ยวผ่านทางคลองเป็นหลัก ทำให้นักท่องเที่ยวได้เห็น การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต และวิถีชีวิต ชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านในตำบลคลองน้อย ทำให้ชุมชนมีรายได้ด้วย แล้วก็แหล่งท่องเที่ยวด้วย วัดก็ได้รับประโยชน์ด้วย

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ เกี่ยวกับการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจะอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลการวิจัย พบว่า พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไปที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับหนึ่ง ยังสามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุที่วัดในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นวัดที่เก่าแก่ มีประวัติศาตร์ที่ยาวนาน มีคุณค่าทางศิลปะวัฒนธรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา เป็นวัดที่อยู่ในพื้นที่ติดกับคลองร้อยสาย ซึ่งมีความเป็นอยู่และวิถีชีวิตที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์อยู่แล้ว ประกอบกับประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานมาจากหลายพื้นที่ จึงมีวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม และความเชื่อที่ผูกพันสังคมที่หลากหลาย ทำให้เกิดการจัดระเบียบของสังคมหรือสร้างกฎกติกาที่เป็นคุณต่อสังคมโดยส่วนรวม รวมถึงกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ทั้งนี้ จึงสามารถนำวัฒนธรรมเรื่องระบบคุณค่า ค่านิยม ความเชื่อ จารีตประเพณีที่ดั้งเดิมเป็นเครื่องมือ สำหรับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนได้ อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบททางสังคม เช่น นักท่องเที่ยวที่มีเพิ่มมากขึ้น อาจส่งผลให้ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชุมชนเปลี่ยนแปลงไป เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรมยิ่งมีมากขึ้นเพียงใด การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้น การปลูกฝังให้เยาวชนได้ตระหนักถึงวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชนและของท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องอาศัยสถาบันทางสังคมทุกภาคส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์

และคณะ, 2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ศาสนสถานที่สำคัญของวัดที่เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีองค์ประกอบสำคัญ คือ มีศาสนสถานสำคัญ คือ พระพุทธรูป พระอุโบสถ เจดีย์ พระปราสาท พระวิหารหลวง ความสำคัญของศาสนสถานคือเป็นวัดอุทธรณ์ที่แสดงสัญลักษณ์ทางศาสนาและพระรัตนตรัย เช่น พระพุทธรูปแสดงสัญลักษณ์ถึงพระพุทธเจ้า พระอุโบสถเป็นที่ประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เจดีย์ พระปราสาทเป็นที่ประดิษฐานของพระบรมสารีริกธาตุพระพุทธเจ้า พระวิหาร มักเป็นสถาปัตยกรรม และภาพจิตรกรรมอันแสดงถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และงานวิจัยของ (ประพัทธ์ชัย ไชยนอก, 2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า บ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองเป็นแหล่งท่องเที่ยวสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่ ซึ่งส่งผลต่อการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวอย่างยาวนาน

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาศาสนสถาน บริเวณวัดส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำอยู่ติดกับคลองร้อยสาย ซึ่งจะไหลสู่แม่น้ำตาปี จึงเป็นเหมือนทางระบายน้ำสู่ลำคลองตามธรรมชาติ เมื่อถึงช่วงฤดูฝนก็จะเกิดการท่วมขังของน้ำฝนอยู่ทุกปี ควรมีการติดต่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เพื่อร่วมกันรักษาหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมอย่างจริงจัง ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด พระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัดขาดความรู้ความสามารถในด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การถ่ายทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณี คณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันจัดฝึกอบรมพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัด พัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามปกติ และมีจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมลดลง และวัดขาดการประชาสัมพันธ์ ควรมีการประชุมคณะกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรึกษาหารือและวางมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด และขอความอนุเคราะห์ในการประชาสัมพันธ์ทางช่องทางสื่อสาร ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ครอบคลุม ขาดการรณรงค์ส่งเสริมความรู้ด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดอบรมเพื่อถวายความรู้แก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนให้มีความเข้าใจในด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูพิทักษ์ศิลป์ปาคม, 2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน

อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนมอญและเผยแพร่สู่สาธารณชน ร่วมกันประชาสัมพันธ์ในช่องทางที่หลากหลาย ควรพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติโดยเสมอภาคกัน

3. แนวทางการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

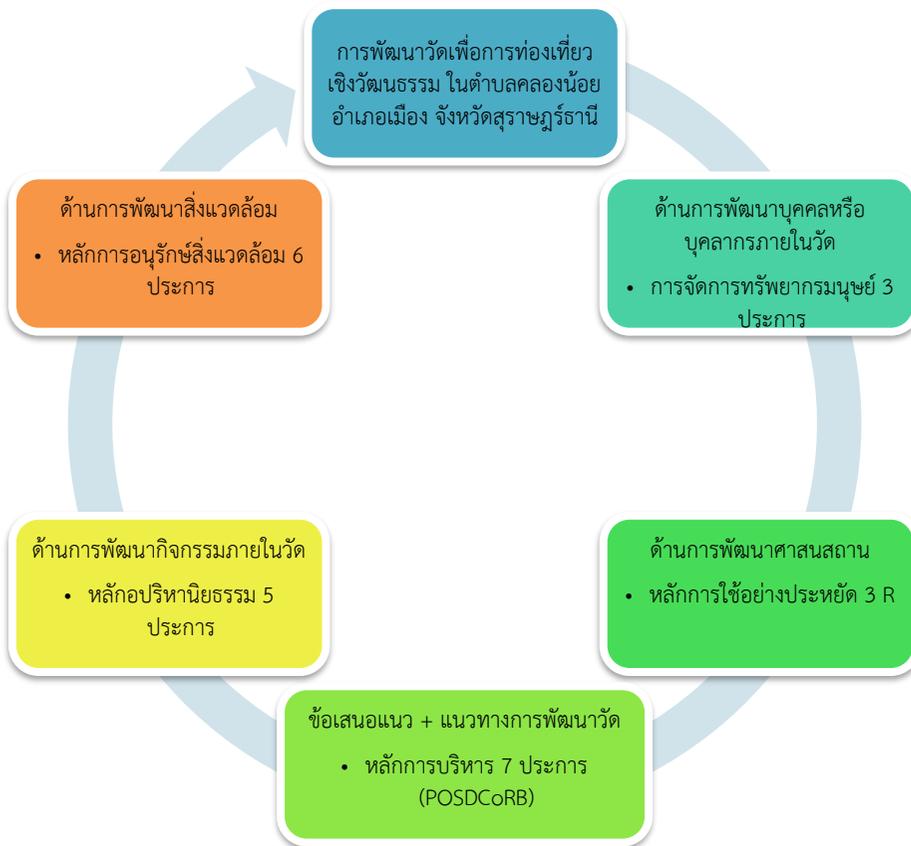
วัดเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง เพราะวัดเป็นแหล่งที่เชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชนและเป็นสถานที่รวบรวมมรดกศิลปวัฒนธรรมและศิลปกรรมอันวิจิตร งดงาม เพียบพร้อมด้วยคุณค่าทางศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความเป็นอัจฉริยะของบรรพบุรุษ สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต เป็นแหล่งรวมศิลปวิทยาการต่างๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เป็นที่ฝึกฝนอบรมและพัฒนาศาสนบุคคลที่สำคัญ เป็นศูนย์กลางสังคมของพุทธศาสนิกชน และเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมประเพณีในพระพุทธศาสนา เป็นอนุสรณ์ให้ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของชาวพุทธ ซึ่งพุทธศาสนิกชนนิยมไปกราบไหว้บูชา และร่วมกิจกรรมต่างๆ ในพุทธศาสนา การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยในการสืบทอดพระพุทธศาสนา ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยมากมาย และต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวัด 7 ประการ คือ 1) Planning การประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการวางแผนงานต่างๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2) Organizing การจัดโครงสร้างองค์กรของวัดที่ต้องอาศัยหลายฝ่ายเข้ามารับหน้าที่ในด้านต่างๆ 3) Staffing การจัดบุคลากร จะต้องเป็นไปตามระเบียบขั้นตอน มีการประชุม ลงมติเห็นชอบ แต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร มอบหมายงานและอำนาจหน้าที่ ฯลฯ 4) Directing การอำนวยการ มีการสั่งงานไปตามขั้นตอนการทำงาน 5) Coordinating การประสานงาน เป็นการสื่อสารกันเพื่อให้งานดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย 6) Reporting การรายงานและสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อติดตามและประเมินการทำงานขององค์กร 7) Budgeting งบประมาณ เป็นทรัพยากรหลักที่จะช่วยหล่อเลี้ยงและสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของวัด สอดคล้องกับการวิจัยของ (พระอธิการวัชรินทร์ กนต์สีโล, 2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของไทยปัจจุบัน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัด จะได้รับผลกระทบกระเทือนจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ และการเมืองอย่างมากทำให้มีผู้มองศาสนาในแง่ต่างๆ ทั้งในแง่ดีหรือแง่บวกและในแง่ร้ายหรือแง่ลบก็ตาม แต่พุทธศาสนาก็ยังนับว่ามีอิทธิพลทางด้าน

วัฒนธรรมอยู่มากในจิตใจของคนไทย และแสดงออกมาในรูปของโบราณสถานโบราณวัตถุ ประเพณี นิศัย วัฒนธรรม หรือความเมตตาปราณี และความโอบอ้อมอารี สิ่งเหล่านี้อาจเรียกว่า เป็นลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งเป็นลักษณะอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมของชุมชนและ พระพุทธศาสนา 2) สภาพปัญหาการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอบาง สะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สืบเนื่องมาจากผลกระทบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีทั้งความหลากหลายและรวดเร็วในการรับข้อมูลข่าวสาร ก่อให้เกิดความไม่สมดุลในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอบาง สะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปัญหา 4 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดการศาสนสถาน (2) ด้านการ จัดการศาสนบุคคล (3) ด้านการจัดการกิจกรรม และ(4) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม อันส่งผล ให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ตามมามากมาย 3) การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อดำเนินงานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมให้บรรลุ เป้าประสงค์ของการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอบางสะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ หลักพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย เนื่องจากชาวไทย นับถือพระพุทธศาสนามาช้านาน และหลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมซึมซับลง ในวิถีไทย กลายเป็นรากฐานวิถีชีวิตของคนไทยในทุกด้าน ทั้งด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรม ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน เพื่อให้คนประพฤติดี ประพฤติชอบ สร้างความเจริญดีงาม และความมั่นคงทางจิตใจ เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและ สังคม ซึ่งหากคนในสังคมเกิดความเสื่อมใสศรัทธาตามหลักพุทธธรรมพระพุทธศาสนา ก็จะทำให้ เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะและแนวทาง โดยให้ใช้หลักการบริหาร 7 ประการ (POSDCoRB) คือ 1) Planning การประชุมวางแผนงาน 2) Organizing การจัดโครงสร้างองค์กรของวัด 3) Staffing การจัดบุคลากร 4) Directing การอำนวยความสะดวก 5) Coordinating การประสานงาน 6) Reporting การรายงานผล 7) Budgeting งบประมาณสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของวัด ในการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาศาสนสถาน ใช้หลักการใช้อย่างประหยัด 3 R คือ 1) Reuse : คือ การใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่ามากที่สุด หมายถึง การสร้างศาสนสถานให้สามารถใช้งานได้เอนกประสงค์ 2) Repair : คือ การซ่อมแซมสิ่งต่างๆ ให้สามารถใช้งาน หมายถึง เน้นการซ่อมบำรุงให้มากกว่าการทุบทำลายแล้วสร้างใหม่ 3) Recycle : คือ การนำทรัพยากรที่ใช้แล้ว

กลับมาใช้ใหม่ หมายถึง หากชำรุดเกินไปให้สร้างใหม่ เน้นการประยุกต์ให้ทันสมัย โดยอาศัยวัสดุที่ยังพอใช้ได้ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2563)

2. ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด ได้แก่ 1) การสรรหา (Recruitment) บุคคลให้เข้ามาทำงาน พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ใน ปาปนิกสูตร 3 ประการ คือ (1) จักขุมา หมายถึง มีปัญญา มองการณ์ไกล คัดเลือกคนที่มีความเหมาะสม (2) วิธูโร หมายถึง การจัดการสรรหาบุคคล รู้จักขั้นตอน วิธีการ ในการสรรหาบุคลากรเป็นอย่างดี (3) นิสยสัมปันโน หมายถึง การเป็นคนที่มีความสัมพันธ์ที่ดี มีความเชี่ยวชาญด้านประชาสัมพันธ์ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคคล พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ในไตรสิกขา 3 ประการ คือ (1) การเจริญจิตภาวนา หรือการฝึกอบรม (2) การเจริญปัญญา ให้การศึกษา (3) การเจริญศีล การพัฒนาบุคลิกภาพ (3) การรักษาพนักงาน เมื่อได้คนที่เหมาะสมมาทำงานแล้ว ควรรักษาบุคคลไว้ให้อยู่กับองค์กรให้นานที่สุด พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ในสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ คือ (1) ทาน การแบ่งปันด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน (2) ปิยวาจา การพูดด้วยความเมตตาปรารถนาดีต่อกัน (3) อัตถจริยา ช่วยเหลือทำประโยชน์แก่กัน (4) สมานัตตตา การมีความประพฤติเสมอดันเสมอปลาย (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

3. ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด ใช้หลักการปกครอง อนุรักษนิยธรรม 7 ประการ คือ 1) ประชุมกันก่อน-หลังจัดกิจกรรม 2) ประชุมพร้อมเพรียง 3) ยึดตามระเบียบข้อบังคับ 5) ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นกัน 6) ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน 7) ให้การสงเคราะห์ และอุปการะแก่สงฆ์ทั้งหลาย

4. ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด ใช้หลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 6 ประการ ได้แก่ 1) ต้องมีความรู้ในการที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติ 2) รักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายากด้วยความระมัดระวัง 3) รักษาทรัพยากรที่ทดแทนได้ให้มีสภาพเพิ่มพูน 4) พิจารณาความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ 5) ปรับปรุงวิธีการใหม่ๆ ในการผลิตและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 6) ให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนเพื่อเข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

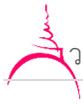
จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ เจ้าอาวาสควรก่อสร้างศาสนสถานใหม่ที่คงเอกลักษณ์ และวิถีชีวิตชุมชนอย่างชัดเจน ควรพัฒนาทักษะทางด้านภาษาแก่บุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมกิจกรรมด้านการปฏิบัติธรรมเชิงรุก ให้แก่ประชาชน ควรส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์และปลูกจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการนำหลักธรรมทางพุทธ

ศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพในโลกยุคปัจจุบัน ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมศิลปศึกษา และกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน การพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานรัฐในการส่งเสริมการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อจะได้ทราบถึงบทบาทของหน่วยงานรัฐในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ คงสวัสดิ์. (2550). การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ. (2550). ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดใน กรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประพัทธ์ชัย ไชยนอก. (2553). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒน. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พระครูพิทักษ์ศิลปาคม. (2562). การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระแมนรัตน์ จตตมโล และคณะ. (2562). การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษาปริทรรศน์, 2(2), 25-33.
- พระอธิการวัชรินทร์ กนต์สีโล. (2562). การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2563). 5Rs วิจัยง่ายๆ ช่วยรักษาโลก. เรียกใช้เมื่อ 7 มีนาคม 2564 จาก <https://erdi.cmu.ac.th/?p=1987>
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. (2533). “การท่องเที่ยว” ใน ตำรา-เอกสารวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ. หน่วยศึกษานิเทศก์.

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. (2542). แผนปฏิบัติพัฒนาการท่องเที่ยว เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.